Ciutats

Defensores dels Drets Humans

PROPOSTES D'ACTIVITATS DIDÀCTIQUES 2021

CIUTATS DEFENSORES DELS DRETS HUMANS

ÍNDEX

04 DEFENSORS I DEFENSORES DELS DRETS HUMANS

05 QUADRE D'ACTIVITATS

07 ACTIVITAT 01 UNA NOVA TERRA

09 ACTIVITAT 02 VIURE AMB MENYS?

11 ACTIVITAT 03 VIURE SENSE...

13 ACTIVITAT 04 DEFENSEM LA TERRA

15 ACTIVITAT 05 DEFENSEM EL DRET A L'AIGUA

18 ACTIVITAT 06 ETIQUETES QUE DESCRIMINEN

21 ACTIVITAT 07 REFUGI PER GÈNERE

24 ACTIVITAT 08 I TÚ, QUÈ OPINES?

26 ACTIVITAT 09 QUI ES QUEDA ENRERE?

29 ACTIVITAT 10 QUI SÓN LES PERSONES DEFENSORES?

Coordinació: Fons Català de Cooperació al Desenvolupament

Autoria: Montse López Amat, Elena Díez Villagrasa i Laura García Chapa.

Juliol 2021

DEFENSORS I DEFENSORES DELS DRETS HUMANS

Feu click al seu nom per veure un vídeo de presentació de les defensores

YOLANDA OQUELI

LEIRIA VAY

MILENA FLOREZ

RUTH MUMBI

AMARU RUIZ

MARCELLINE NYIRANDUWAMUNGU

KAREN TAXILAGA

MANAL TAMIMI

MARGARITA PINEDA

LUZ MARINA HACHE

REYNALDO DOMÍNGUEZ

KARLA AVELAR

CZARINA MUSNI

REGINA

CIUTATS DEFENSORES DELS DRETS HUMANS
QUADRE D'ACTIVITATS DIDÀCTIQUES 2021

NÚM.	TÍTOL I RESUM	DRET DEFENSAT	PERSONA DEFENSORA	EDAT	COMPETÈNCIES BÀSIQUES
A01	UNA NOVA TERRA Joc de rol / Priorització: Imaginem que hem de viatjar cap a una nova terra. Per tal d'arribar-hi hem de llançar tot allò que no necessitem	Dret a l'educació en drets humans Art. 26.2 Declaració Universal dels Drets Humans (DUDH)	TOTES	12+	Social i ciutadana Comunicativa, lingüística i audiovisual Coneixement i la interacció amb el món físic Autonomia, iniciativa personal i emprenedoria
A02	VIURE AMB MENYS? Debat / Visionat: 5 H | H [L R Q H P V R E U H l'impacte mediambiental del nostre consum partint de l'embolcall del nostre esmorzar i sobre la producció dels productes de consum visionant el vídeo "La història de les coses"	Dret al medi ambient Art. 3 Declaració Universal dels Drets Humans Emergents (DUDHE)	Yolanda Oquelí (Guatemala) Milena Florez (Colòmbia) Amaru Ruiz (Nicaragua) Karen Taxilaga (Mèxic) Margarita Pineda (Honduras) Reynaldo Domínguez (Honduras)	12+	Social i ciutadana Comunicativa, lingüística i audiovisual Coneixement i la interacció amb el món físic Matemàtica
A03	VIURE SENSE... Debat / Visionat: 5 H | H [L R Q H P V R E U H certs recursos naturals i la seva relació amb la mineria visionant el vídeo "Minería: (De) construyendo el futuro de todos"	Dret al medi ambient Art. 3 Declaració Universal dels Drets Humans Emergents (DUDHE)		12+	Social i ciutadana Comunicativa, lingüística i audiovisual Coneixement i la interacció amb el món físic Digital
A04	DEFENSEM LA TERRA Debat / Visionat: Coneixem els activistes Chico Mendes i Berta Cáceres mitjançant dues cançons i investiguem i U H | H [L R Q H P V R E U H O D defensa de la terra.	Dret al medi ambient Art. 3 Declaració Universal dels Drets Humans Emergents (DUDHE)	Yolanda Oquelí (Guatemala) Amaru Ruiz (Nicaragua) Margarita Pineda (Honduras) Leiria Val (Guatemaala)	12+	Social i ciutadana Comunicativa, lingüística i audiovisual Coneixement i la interacció amb el món físic Digital
A05	DEFENSEM EL DRET A L'AIGUA Debat / Visionat: 5 H | H [L R Q H P V R E U H l'accés i l'ús d'aigua potabel al món i a la nostra família visionant el vídeo "Aigua, un dret, no una mercaderia".	Dret a l'aigua Resolució 64/292 de Nacions Unides sobre el dret a l'aigua i al sanejament	Milena Florez (Colòmbia) Karen Taxilaga (Mèxic) Reynaldo Domínguez (Honduras)	12+	Social i ciutadana Comunicativa, lingüística i audiovisual Coneixement i la interacció amb el món físic Matemàtica

NÚM.	TÍTOL I RESUM	DRET DEFENSAT	PERSONA DEFENSORA	EDAT	COMPETÈNCIES BÀSIQUES
A06	ETIQUETES QUE DISCRIMINEN Posicionament / Debat: Ens ubiquem en l'espai segons categories de sexe, orientació sexual, identitat i rols de gènere. Fem un quadre G V H [H P S O H V L U H O L H Q W D F L y Q V H [X D O sobre els estereotips i la discriminació.	Drets de les dones i de les persones no binaries Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona Declaració sobre orientació sexual i identitat de gènere	Ruth Mumbi (Kenya) Marcelline Nyiranduwamungu (Ruanda) Karla Avelar (El Salvador) Regina (Mèxic)	12+	Social i ciutadana Comunicativa, lingüística i audiovisual Coneixement i la interacció amb el món físic Autonomia, iniciativa personal i emprenedoria
A07	REFUGI PER GÈNERE Visionat / Debat: 5 H	H [L R Q H P V R E L les discriminacions interseccionals patides per dones i persones binàries mitjançant visionat de vídeos sobre testimonis "Refugio por género".	Drets de les dones i de les persones no binaries Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona Declaració sobre orientació sexual i identitat de gènere	Ruth Mumbi (Kenya) Marcelline Nyiranduwamungu (Ruanda) Karla Avelar (El Salvador) Regina (Mèxic)	12+	Social i ciutadana Comunicativa, lingüística i audiovisual Coneixement i la interacció amb el món físic Digital Autonomia, iniciativa personal i emprenedoria
A08	I TÚ, QUÈ OPINES? Visionat / Debat: Visionem el curt "No penso callar" d'Amnistia Internacional. Escrivim D { U P D F L R Q V R S U H J X Q W H V entorn a la llibertat d'expressió i fem debat en format peixera.	Dret a la llibertat d'opinió i d'expressió Art. 19 Declaració Universal dels Drets Humans (DUDH)	Czarina Musni (Filipines) Leiria Val (Guatemala) Marcelline Nyiranduwamungu (Ruanda) Manal Tamimi (Palestina) Luz Marina Hache (Colòmbia)	14+	Social i ciutadana Comunicativa, lingüística i audiovisual Coneixement i la interacció amb el món físic Autonomia, iniciativa personal i emprenedoria
A09	QUI ES QUEDA ENRERE? Joc de rol: Ens posem a la pell d'una altra persona i es plantegen les desigualtats com a motiu de discriminació i exclusió als col·lectius vulnerabilitzats.	Dret a la no discriminació Art. 2 Declaració Universal dels Drets Humans (DUDH)	TOTES	14+	Comunicativa, lingüística i audiovisual Social i ciutadana Coneixement i la interacció amb el món físic Artística i cultural Autonomia, iniciativa personal i emprenedoria
A10	QUI SÓN LES PERSONES DEFENSORES? Joc de targes / Recerca: Donem informació mitjançant un joc de targes sobre les persones defensores convidades per tal d'estimular la recerca entorn a les seves històries de vida i lluites.	Drets Humans Declaració Universal dels Drets Humans (DUDH)	TOTES	12+	Social i ciutadana Comunicativa, lingüística i audiovisual Coneixement i la interacció amb el món físic Autonomia, iniciativa personal i emprenedoria

01

ACTIVITAT

UNA NOVA TERRA

(EDUCACIÓ EN DRETS HUMANS)

OBJECTIUS:

• Valorar que és indispensable per a la supervivència i el desenvolupament.

• Relacionar les necessitats humanes amb els drets humans.

• Desenvolupar habilitats d'empatia i solidaritat ver les persones refugiades i migrades.

EDAT: 12+

TEMPS: 60 minuts

COMPETÈNCIES:

• Social i ciutadana

• Comunicativa, lingüística i audiovisual

• Coneixement i la interacció amb el món físic

• Autonomia, iniciativa personal i emprenedoria

MATERIALS:

• Targetes o post-its

• Fulls DINA5 i retoladors de colors

• Cinta adhesiva

• Declaració Universal dels Drets Humans

(versió adaptada del Manual d'Educació en Drets Humans amb infants: Petit Compass)

DESENVOLUPAMENT:

1 Demanem a les persones participants que s'imaginin que de cop i volta han d'emprendre viatge cap a una nova terra on no hi ha res i on construiran una nova societat, i que només poden prendre tres coses amb elles. Han d'escriure una cosa a cada targeta. És tot l'equipatge que s'emporten per a la vida a una nova terra on no hi ha cap civilització desenvolupada. El viatge serà llarg i no podran tornar a casa seva.

2 Fem grups de cinc o sis persones. Cada persona ha de presentar al seu grup les seves tres opcions i explicar les raons de les seves decisions. A continuació cada grup ha de consensuar un màxim de nou o dotze targetes (depenent del nombre de persones en els grups) que s'emportaran i que compartiran durant part del viatge.

3 El grup comença el viatge i comencem a explicar la història del viatge on succeeixen tres incidents que ho G L { F X O W H Q F R P S H U H [H P S O H

1) estan cansades i no poden carregar tant;

2) han de saltar un mur i tan carregades no poden;

3) han d'amagar-se de la policia i amb tanta càrrega se'ls veu més;

4 Cada vegada que hi hagi una incidència en el viatge, els grups han de decidir quines tres targetes han de descartar per tal de poder continuar. Allò que llencin no ho podran tornar a recuperar. Recollim les targetes que s'han llençat i les apilem.

5 $ Q X Q F L H P T X H { Q D O P H Q W K H P D U U L sanes i estalvies. Donem temps perquè cada grup analitzi i prioritzi les targetes escollides en format escala o en format diamant posant-les en un pòster (full DINA5).

6 Demanem als grups que pengin el seu pòster (full DINA5). Com si es tractés d'una exposició, convidem a les participants que visitin i observin els altres pòsters. A continuació cada grup presenta el seu pòster i analitzem entre totes el que ha escollit i prioritzat cada grup.

7 REFLEXIONEM:

• Quines diferències hi havia en els grups a l'hora de decidir què havíeu de prescindir i què era imprescindible? Com ho heu solucionat?

• Són molt diferents les coses escollides per cada grup i les seves prioritzacions?

• Teníeu tot el que necessiteu per sobreviure? I tot el que necessiteu per créixer i desenvolupar-vos?

• Heu pensat principalment en la vostra supervivència física o també en les vostres necessitats emocionals, espirituals i socials?

• Tothom té les mateixes necessitats? Qui pot ser que tingui necessitats diferents?

• Quines targetes representen coses que potser voldríem, però no són necessàries per a la supervivència?

• Quines targetes representen coses per a la supervivència? I quines per créixer i desenvolupar-nos?

RECOMANACIONS:

- Expliquem que els drets humans estan basats en les necessitats humanes, tot allò que necessitem per sobreviure, créixer i desenvolupar-nos correctament i viure una vida amb dignitat. Alguns són necessaris per sobreviure, d'altres són necessaris per viure bé i desenvolupar-se. Ningú no en té prou amb només sobreviure.

- Presentem la Declaració Universal dels Drets Humans, el seu context i evolució. Us recomanem llegir la "Introducció als drets humans" del Manual d'Educació en Drets Humans Petit Compass.

- Insistim en el fet que totes necessitem tots els drets humans i tenim dret a conèixer quins són, a protegir-los i defensar-los, i a tenir una educació basada en drets humans.

- L'elecció dels elements dependrà de la maduresa de les participants, així com d'altres factors que s'imaginin en el viatge. No hi ha respostes correctes o incorrectes quan es tracta d'elecció personal, encara que pot haver-hi algunes opcions més sàvies o pràctiques que d'altres.

PROPOSTES DE CONTINUÏTAT:.

▪ Fem una revisió de la versió adaptada de la Declaració Universal dels Drets Humans SHU LGHQWL{FDU reconeguts els drets necessaris per viure, créixer i desenvolupar-nos.

▪ ,GHQWL{TXHP TXLQV V³Q HOV GUHWV defensats per les persones defensores revisant el Dossier del Programa CDDH 2021 i la web de persones defensores.

▪ 5H|H[LRQHP VREUH HOV PRYLPHQW persones refugiades treballant el tema amb l'Activitat 05 "I tú, què faries?" d'aquest Dossier d'Activitats Didàctiques.

NOTA:

Basada en Activitat «25. Navegant cap a una terra promesa» del Manual d'Educació en Drets Humans per a Infants: Petit Compass del Consell d'Europa, traduït i adaptat per AHEAD - Associació d'Educadores i Educadors en Drets Humans.

02

ACTIVITAT

VIURE AMB MENYS?

(DRET AL MEDI AMBIENT)

OBJECTIUS:

• Conèixer els impactes dels nostres hàbits de consum en el medi ambient, especialment en relació a la generació de residus.

] 5H|H[LRQDU VREUH SRVVLEOHV DFFLRQV que contribueixin a una reducció de la nostra petjada ecològica i en els drets humans d'altres persones.

] 5H|H[LRQDU VREUH HOV YLQFOHV HQWUH PHGL ambient i els drets humans.

EDAT: 12+

TEMPS: 90 minuts

COMPETÈNCIES:

• Social i ciutadana
• Comunicativa, lingüística i audiovisual
• Coneixement i la interacció amb el món físic
• Matemàtica

MATERIALS:

• Pissarra i retoladors de pissarra
• Ordinador, projector i accés a internet
• Vídeo "La història de les coses":
- 9HUVL³ R{FLDO DPE VXEW-WROV HQ FDVWHOOR
- Versió doblada

DESENVOLUPAMENT:

1 Analitzem els hàbits de consum a partir de l'esmorzar D OD FODVVH L DQRWHP OHV GDGHV pissarra o a un lloc visible:

• Nombre d'embolcalls reutilitzables i tipologies
• Nombre d'embolcalls d'un sol ús i tipologies

2 Realitzem càlculs per extreure'n els percentatges i REFLEXIONEM:

• Quin tipus d'embolcall està més estès a la nostra classe?

• Entre les diferents opcions reutilitzables, hi ha alguna diferència? Alguna que ens cridi l'atenció? De quins materials estan fets?

• Entre les diferents opcions d'un sol ús, hi ha alguna diferència? Detectem alguna tendència? De quins materials estan fets? Són indispensables?

3 Fem una pluja d'idees sobre els avantatges i inconvenients de cada tipologia:

EMBOLCALLS D'UN SOL ÚS	AVANTATGES
	INCONVENIENTS
EMBOLCALLS REUTILITZABLES	AVANTATGES
	INCONVENIENTS

4 REFLEXIONEM:

• Quin impacte tenen uns i altres sobre el medi ambient?

• Què ens pesa més a l'hora de triar com gestionem el nostre esmorzar, els avantatges o inconvenients dels diferents tipus d'embolcalls?

5 Veiem el vídeo "La historia de las cosas" i després REFLEXIONEM:

• Què us ha semblat el vídeo? Hi ha res que us hagi sorprès?

• Quina relació trobeu que té el vídeo amb la taula que hem fet anteriorment? Podríem completar-la? Dediquem temps a aquesta part.

• Si tornem a avaluar què pesa més, avantatges o inconvenients dels diferents tipus d'embolcalls, hi ha algun canvi respecte abans? Quins?

• Hi ha avantatges al nostre llistat que impliqui a altres persones? Quines?

• Hi ha inconvenients al nostre llistat que impliqui a altres persones? És just?

• Quin impacte té la gestió de residus en el medi ambient? Quina relació té amb els drets humans?

6 REFLEXIONEM sobre el nostre consum, més enllà de l'esmorzar:

• Podríem fer extensiu els avantatges i inconvenients que hem llistat per als embolcalls amb altres elements de consum de la nostra vida quotidiana? Quins? I a l'escola?

• Com podem disminuir la producció de residus en el nostre consum? Com podem reduir la seva generació de residus?

• Com podem allargar la vida útil dels materials i, per tant, ajornar que esdevinguin "residus"?

• Com podem gastar menys fent el mateix i/o fer-ho diferent i gastar i embrutar menys?

• En el cas de generar residus, quines opcions tenim amb els residus?

RECOMANACIONS

- Si disposem de més temps, abans de veure el vídeo, investiguem sobre l'origen dels materials i el seu impacte al medi ambient, així com de les formes d'eliminació dels mateixos. Podem trobar dades concretes a l'Ajuntament de Barcelona.

- El dret humà a gaudir d'un medi ambient saludable i no degradat és un dret humà de 3a generació, per més informació veure Història del Drets humans d'Amnistia Internacional Catalunya.

- Podem inspirar-nos en l'ús creatiu de material reciclable que duen a terme artistes com el defensor del Programa CDDH Primavera 2020 Dimir Viana, dirigent brasiler d'una cooperativa que fa recollida de paper per al seu posterior reciclatge a la ciutat de Belo Horizonte, i més a prop nostre, el col·lectiu Drap Art.

PROPOSTES DE CONTINUÏTAT

▪ 5H|H[LRQHP P©V VREUH OD QRVWUD mitjançant alguna de les calculadores proposades a: Com calcular la teva petjada ecològica de FundEsplai. Recollim dades a casa durant una setmana, compartim-les i fem estadístiques.

▪ Investiguem sobre el concepte d'economia circular LQWURGX¯W DO {QDO GHO Y-GHR X/D SDUWLU GH OD VHJ¼ HQW {W[D LQFORV Hide dels materials a partir de la informació a la web de l'Àrea Metropolitana de Barcelona

▪ Coneixem les persones defensores que defensen el medi ambient mitjançant el Dossier del Programa CDDH 2021 L HOV VHXV SHU{OV GH SHUVR Yolanda Oquelí (Guatemala), Milena Florez (Colòmbia), Amaru Ruiz (Nicaragua), Karen Taxilaga (Mèxic), Margarita Pineda (Hondures), i Reynaldo Domínguez (Hondures).

NOTA:

Activitat inspirada en el projecte d'Escoles + Sostenibles, de l'Ajuntament de Barcelona:

Embolcalls + Sostenibles / Esmorzars + Saludables

03

ACTIVITAT

VIURE SENSE...

(DRET AL MEDI AMBIENT)

OBJECTIUS:

• Conèixer els impactes de la mineria en el medi ambient, especialment en la contaminació de les aigües.

] 5H|H[LRQDU VREUH FRP HO QR té un impacte en el medi ambient.

EDAT: 12+

TEMPS: 90 minuts

COMPETÈNCIES:

• Social i ciutadana

• Comunicativa, lingüística i audiovisual

• Coneixement i la interacció amb el món físic

• Digital

MATERIALS:

• Paper i bolígrafs

• Targes amb els títols: “Un dia sense METALLS”, “Un dia sense OR”, “Un dia sense AIGUA” i “Un dia sense AIGUA POTABLE”.

• Ordinador, projector i accés a internet

• Vídeo “Minería: (De)construyendo el futuro de todos”

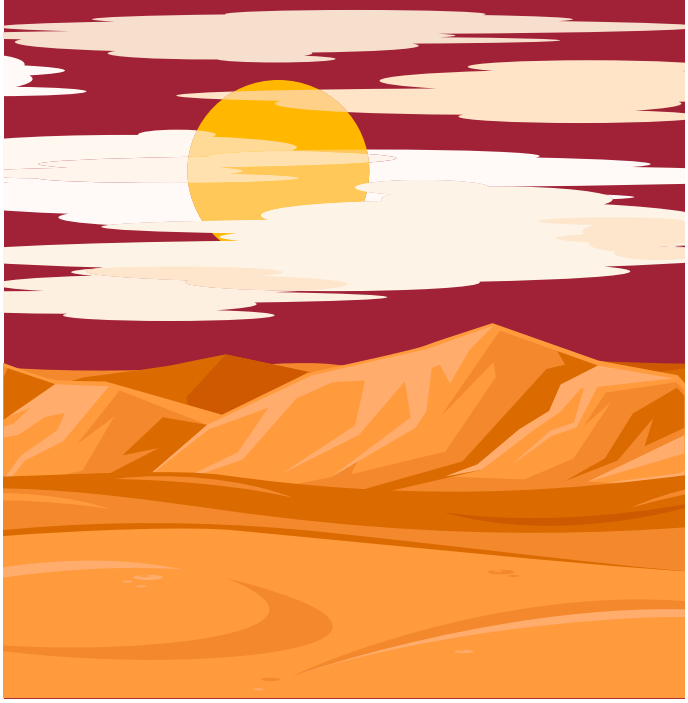

DESENVOLUPAMENT:

1 Fem quatre grups i repartim a cada grup una targeta amb un dels següents títols:

- Un dia sense METALLS
- Un dia sense OR
- Un dia sense AIGUA
- Un dia sense AIGUA POTABLE

Donem temps per tal que treballin en grup fent pluja d’idees sobre com seria la seva vida diària sense aquell element i per investigar sobre els usos possibles dels elements repartits.

2 Demanem als grups que preparin una breu representació per descriure com seria la vida sense aquests elements, sense que es mencioni l’element. A continuació demanem a cada grup que representi el que hagi preparat. La resta de l’alumnat intenta esbrinar quin element està mancant a cada representació, i es desvetlla en cas que no s’endevini.

3 REFLEXIONEM:

- Us ha costat pensar en quin paper juga cada element a la nostra vida? Us ha sobtat res del que se us ha acudit o trobat quan heu fet recerca? Per què?
- Quan heu vist les representacions, ha estat fàcil saber quin element estava faltant a cada representació? Us ha sobtat res de les representacions? Per què?
- Coneixíeu tots els usos que es fa de l’or?
-] 4XLQV SUREOHPHV R GL{FXOWDW diferents situacions representades?
- Afecta alguna de les situacions els drets humans? Com?
- Podríeu dir que hi ha alguna situació pitjor que les altres? Podríeu decidir amb el que heu vist què és més important per a la nostra vida (aigua o metall)?
- Quin vincle hi ha entre aigua i metalls?

4 Seguim amb el visionat del vídeo “Minería: (De) construyendo el futuro de todos Y TXH FODUL{ aquesta relació entre aigua, aigua potable, i metalls, L HVSHF-{FDPHQW OVRU 'HPDQHP D C les idees del documental que parlen a favor i en contra de la mineria.

5 REFLEXIONEM:

• Què us ha semblat el vídeo? Hi ha res que us hagi sorprès?

• Quina relació hi ha entre la mineria i l'aigua? Quin impacte té l'extracció de minerals al medi ambient?

• Creieu que aquest impacte mediambiental afecta només a les comunitats on s'instal·len les fàbriques? Per què?

• Per què els impactes negatius mediambientals no són considerats una despesa real a l'hora d'avaluar HOV EHQH{FLV GH OD PLQHULD"

• Creieu que el nostre consum (com i què consumim) té alguna cosa a veure amb la contaminació de les aigües per la mineria? Què podem fer?

6 'HGLTXHP OD GDUUHUD SDUW GH OD VHVVL" D UH|H[LRQDU

sobre la nostra relació amb aquest tema que inicialment sembla tant llunyà.

• Tot i que és possible que els joves no comprin joies GVRU HOV SRGHP IHU VDEHU TXH H[LJHL[OD FHUWL{FDFL³ "Or verd" per saber que l'or ha estat obtingut de manera responsable amb el medi ambient i els miners i mineres.

• Tot i que la proporció d'or destinada per a dispositius electrònics és petita en relació a la GHVWLQDGD D {QDOLWDWV QR HVSHFXODWLYHV R GH MRLHULD consumir-ne i llençar-los implica un malbaratament d'aquest recurs. Per aquest motiu és important fer-ne un ús responsable, informar-se sobre opcions alternatives, renovar-los només quan sigui necessari i reciclar-los.

RECOMANACIONS

- És possible que el grup treballant "Viure sense OR", necessiti temps per a investigar perquè els usos quotidians d'aquest metall no són tan evidents. És important fer-los adonar especialment sobre el seu ús en els dispositius electrònics com ara mòbils, televisió i ordinadors. Tot i que la proporció d'or destinada per a dispositius electrònics és petita en relació a la GHVWLQDGD D {QDOLWDWV QR HVSHFXODWLYHV R GH MRLHULD segons el vídeo), consumir-ne i llençar-los implica un malbaratament d'aquest recurs. Per aquest motiu és important fer-ne un ús responsable, informar-se sobre opcions alternatives, renovar-los només quan sigui necessari i reciclar-los. D'altra banda, com diu el vídeo, el model de producció està vinculada al "...creciente consumismo de productos innecesarios".

- Existeixen a internet força vídeos sobre la importància dels minerals a la nostra vida quotidiana donat els esforços que ha hagut de fer la mineria per no tenir tants detractors als països del sud. Tot i que certament estem rodejats de minerals i la vida seria difícil sense certs PDWHULDOV ©V LPSRUWDQW UH|H[LRQ medi ambient sa, equilibrat i segur, i altres drets socials de les persones que viuen vinculades a zones mineres, HVW SHU VREUH GH FRPRGLWDWV L HO ,JXDOPHQW FDO LQVLVWLU TXH HQV mineria amb més alt impacte mediambiental i social.

PROPOSTES DE CONTINUÏTAT

▪ Investiguem els motius i els contextos que mouen a les persones defensores que defensen el dret al medi ambient: Yolanda Oquelí (Guatemala), Milena Florez (Colòmbia), Amaru Ruiz (Nicaragua), Karen Taxilaga (Mèxic), Margarita Pineda (Hondures), i Reynaldo Domínguez (Honduras).

▪ Investiguem sobre l'impacte mediambiental de la mineria, amb el visionat del documental rodat a Moçambic " / D {HEUH GHO RUR" de Medicus Mundi. més informació per adquirir el vídeo contactar amb mediterrania@medicusmundi.es .

▪ Investiguem sobre la nostra responsabilitat com a consumidors/es de productes electrònics visionant el vídeo Som Comerç Just i Banca Ètica de SETEM-Catalunya i "el reportatge "Comprar, tirar, comprar" sobre l'obsolescència programada dirigit per Cosima Dannoritzer.

04

ACTIVITAT

DEFENSEM LA TERRA

(DRET AL MEDI AMBIENT)

OBJECTIUS:

• Prendre consciència sobre el dret a viure en un medi ambient sa i què implica.

] 3UHQGUH FRQVFL¨QFLD L UH cuidem la terra.

] &RQ¨L[HU L UH|H[LRQDU VREU persones que treballem per un medi ambient sa i la biodiversitat, que han estat i estan perseguides.

EDAT: 12+

TEMPS: 90 a 120 minuts

COMPETÈNCIES:

• Social i ciutadana

• Comunicativa, lingüística i audiovisual

• Coneixement i la interacció amb el món físic

• Digital

MATERIALS:

• Ordinadors amb connexió a internet, pantalla i projector

• Fulls DINA5, post-it o targetes i retoladors

DESENVOLUPAMENT:

1 Demanem a les persones participants que es distribueixin en grups de 5 persones i responguin a les següents preguntes, que escriuen en un pòster (full DINA5):

- Creieu que és un dret reconegut viure en un entorn saludable?
- Citeu tres elements absolutament indispensables per viure (per professorat: aigua, aire, menjar)
- On els trobem?
- Com els cuidem?
- Creieu que els estem malmetent? Si la resposta ©V D{UPDWLYD H[SOLTXHX FRP

2 En plenària cada grup exposa el seu pòster i es dinamitza el debat. Guiarem la posada en comú situant primer que la Declaració dels Drets Humans Emergents reconeix en l'article 3 el següent dret: "El dret de tot ésser humà i dels pobles en què s'integren a viure en un medi ambient sa, equilibrat i segur, a gaudir de la biodiversitat present en el món i a defensar la sostenibilitat i la continuïtat del seu entorn per a les futures generacions."

3 Un cop han posat en comú les seves respostes i s'ha fet debat, els hi preguntarem si coneixen a en Chico Mendes i la Berta Càceres i els convidem a conèixer sobre aquests dos activistes pel medi ambient que van ser assassinats. Ens dividirem en 2 grups i cada grup investiga sobre un dels activistes, escoltant primer una FDQ§³ GHGLFDGD (V WUDFWD GVLGH les seves lluites i drets que defensaven, a qui es va enfrontar, perquè els van assassinar i en quin any va passar?

- GRUP A: "Chico Mendes" de Maná.
- GRUP B: "Seremos millones" (Berta Cáceres) de NO Konforme

4 En plenària cada grup presenta el que ha investigat sobre el seu activista i REFLEXIONEM:

- Com us heu sentit en escoltar la cançó? I en investigar sobre la vida i mort de l'activista?
- Coneixeu altres persones o entitats que defensin el medi ambient? Citeu-les.

• Creieu que és admirable que ho facin? Defensen un bé comú o alguna cosa individual?

• Perquè creieu que nenes com la Greta Thunberg han alçat la seva veu?

• Creieu que els infants i els i les joves teniu alguna cosa a dir sobre com s'està tractant el planeta? Com ho podeu fer?

• Coneixeu el moviment Fridays For Future? Creieu que és important participar i promoure iniciatives com aquestes? Per què?

• Què podeu fer vosaltres al centre educatiu i al barri per sensibilitzar sobre aquest tema?

5 3URSRVHP D OHV SDUWLFLSDQWV TXH LGHQWLILTXHQ quina de les persones defensores del 2021, revisant el Dossier del Programa CDDH 2021 i la web de persones defensores, diu el següent:

> "Quan diem que tenim dret a la terra estem dient que la terra és un recurs que podem explotar. Calia canviar! I sobretot tenint en compte la situació planetària actual. La terra no és un recurs per explotar sinó la font de vida de la humanitat i la nostra lluita ha de ser per defensar la mare terra, per cuidar-la i per promoure la seva regeneració. És per això que a partir del 2012 la nostra lluita comença a ser per ser subjectes de dret i defensar la mare terra com a subjecte de dret" (Leiria Vay, Guatemala)

6 REFLEXIONEM:

• Com us heu sentit en llegir aquest text?

• Que trobeu de diferent en la seva visió sobre a Terra?

RECOMANACIONS:

- Recordem que les persones defensores convidades tenen en comú la denúncia d'un model de vida insostenible a nivell social i ambiental, i la defensa d'un PRGHO GH GHVHQYROXSDPHQW VRVWHQLEOH $SUR{WHP SHU introduir el concepte de desenvolupament sostenible i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de Nacions Unides.

- Per tenir més informació i investigar sobre aquest concepte llegim el document "Educació per als Objectius de Desenvolupament Sostenible. Objectius d'aprenentatge" d'UNESCOcat (professorat) i el Capítol sobre Medi Ambient del Manual d'Educació en Drets Humans amb infants: Petit Compass (alumnat).

PROPOSTES DE CONTINUÏTAT:

▪ Investiguem sobre quins són els motius i contextos de les persones defensores del 2021 que defensen el medi ambient sa i la biodiversitat: Leiria Vay (Guatemala), Amaru Ruiz (Nicaragua) i Yolanda Oquelí *XDWHPDOD L LGHQWL{TXHP SD l'activisme d'en Chico Mendes i na Berta Càceres.

▪ Visualitzem el vídeo "Defender la Tierra Y L LGHQWL{TX paral·lelismes amb l'activisme d'aquestes persones defensores del 2021.

▪ Investiguem quines cimeres i convenis internacionals s'han realitzat per protegir la Terra, garantir el medi ambient sa i preservar la biodiversitat, i fem una línia GH WHPSV WRW UH|H[LRQDQW VREUH no s'ha pogut avançar. Podem fer servir com a punt de partida la cronologia realitzada pel Departament de Tecnologia de l'IES Sivera Font.

▪ Treballem sobre l'impacte mediambiental del nostre consum amb les activitats 02 "Viure amb menys…" i 03 "Viure sense…" d'aquesta mateixa guia.

05

ACTIVITAT

DEFENSEM EL DRET A L'AIGUA (DRET A L'AIGUA)

OBJECTIUS:

] 3UHQGUH FRQVFL¨QFLD L UH| a l'aigua com un dret humà.

] ,QYHVWLJDU L UH|H[LRQDU VH potable no està a l'abast de tothom.

] 3UHQGUH FRQVFL¨QFLD L UH que fem de l'aigua.

EDAT: 12+

TEMPS: 120 minuts

COMPETÈNCIES:

- Social i ciutadana
- Comunicativa, lingüística i audiovisual
- Coneixement i la interacció amb el món físic
- Matemàtica

MATERIALS:

- Ordinadors amb connexió a internet, pantalla i projector
- Vídeos d'Enginyeria Sense Fronteres:
  - "Aigua, un dret, no una mercaderia"
  - Memòria líquida capítol 3
  - Memòria líquida capítol 1
- Fulls DINA5, targetes o post-its i retoladors

DESENVOLUPAMENT:

1 'HPDQHP D OHV SHUVRQHV SDUWLFLS i escriguin en un post-it sobre les següents preguntes:

- Creieu que el dret a l'aigua és un dret humà reconegut?
- Creieu que hi ha prou aigua al món per tothom?

] 7RWKRP D GLD GVDYXL JDXGHL[GH cobrir les seves necessitats?

2 Després en distribuïm en dos grups, enganxant cada grup en un pòster (full DINA5) els post-its. Tot seguit treballem en grups:

- GRUP A: format per les participants que creuen que hi ha prou aigua, però no tothom en gaudeix. $TXHVW JUXS KD GH UH|H[LRQDU VR causes d'aquesta situació i quines propostes farien per canviar-la.
- GRUP B: format per les participants que creuen que no hi ha prou aigua al món per tothom. Aquest JUXS KD GH UH|H[LRQDU VREUH T farien per canviar aquesta situació.

3 En plenària, un o dos representants de cada grup FRPSDUWHL[HQ HO TXH KDQ UH|H[LRQ seu pòster. Expliquem que al món hi ha prou aigua per tothom, el problema és que una bona part de la població mundial no té accés a l'aigua potable i a un sanejament bàsic.

4 Tot seguit, visualitzem del vídeo "Aigua, un dret, no una mercaderia", demanant a les participants que facin atenció en la qüestió "aigua recurs natural o bé econòmic".

5 REFLEXIONEM:

- Com us heu sentit al veure el vídeo?
- Després de veure el vídeo, canviaríeu les vostres respostes i propostes?
- En quin sentit? I per què?
- Què vol dir el dret a l'accés a l'aigua potable?
- Quina quantitat d'aigua creieu que consumiu diàriament a casa vostra?

6 Proposem que els mateixos grups omplin la taula sobre consum diari d'aigua vinculat a activitats domèstiques (vegeu material complementari). En plenària compartim que ha dit cada grup i ho comparem amb la taula de valors.

7 Proposem a les participants seguir als seus grups i que facin propostes per canviar la situació de NO accés a l'aigua, escrivint-les en post-its i enganxant-les en un pòster (full DINA5). En plenària cada grup presenta les seves noves propostes.

8 Proposem la següent tasca per fer a casa: fer una investigació individual sobre l'ús i l'accés de l'aigua en la nostra família. Per això les participants hauran de consultar a la seva família sobre les següents preguntes anotant les respostes en una llibreta:

- On vivien els teus avis i àvies, besavis i besàvies? (anotant l'any de naixement)
- Tenien aigua potable a casa?
- Si no en tenien a casa, a on l'anaven a buscar?
- Qui l'anava a buscar?

9 Fem grups de 5 persones participants per tal que comparteixin els resultats de les seves investigacions en relació amb l'ús de l'aigua dels seus avis i àvies, besavis i besàvies, anotant les respostes en un pòster (full DINA5). En plenària compartim les respostes dels grups.

10 Tot seguit, visualitzem els següents vídeos d'Enginyeria sense Fronteres: Memòria líquida 1 i Memòria líquida 3.

11 REFLEXIONEM:

- Com us heu sentit fent aquesta investigació sobre l'ús i l'accés de l'aigua en la vostra família? I visualitzant aquests vídeos?
- Es calcula que una persona necessita al dia 25 litres per cobrir les seves necessitats bàsiques. Hi ha moltes persones que no disposen d'aquesta quantitat. Com et sents quan veus la quantitat d'aigua que es gasta en les diferents activitats diàries?
- Per què creieu hi ha aquestes diferències entre generacions sobre l'ús i accés d'aigua? I entre països?
- Quina és l'activitat diària que puja més el consum d'aigua?
- Què creieu: USEM o ABUSEM de l'aigua? Per què?
- Què podem fer per consumir menys aigua? De les activitats que hem analitzat, en quines creus que es podria estalviar més aigua amb petits canvis?

RECOMANACIONS:

- Aquesta activitat es divideix en dos sessions donat que en el pas 8 han de fer una tasca a casa i després es continua compartint en grups.

- Per tenir més informació i investigar amb les persones participants, llegim la unitat Didàctica sobre aigua del material pedagògic "Espiral Solidària" de VOLS – Bosco Global i l'article "L'aigua al món: cooperació i F R Q | L F W H" de Jordi Cortés de l'Observatori Universitat de Barcelona Solidària.

- Convidem a les participants a fer les investigacions sobre l'ús i accés de l'aigua en la seva família tot compartint amb les persones adultes sobre com se senten en descobrir les diferents condicions entre generacions.

- 3 R G H P F R Q W L Q X D U O D U H | H [L ³ S U sobre l'ús de l'aigua embotellada, el negoci que hi ha al voltant i els efectes mediambientals.

PROPOSTES DE CONTINUÏTAT:

- Investiguem els motius i els contextos que mouen a les persones defensores que defensen el dret a l'aigua: com la Milena Florez (Colòmbia), Karen Taxilaga (Mèxic) i Reynaldo Domínguez (Hondures).
- Visualitzem el vídeo : "Salus Aqua" de la Universitat de Girona amb el suport Agència Catalana de Cooperació pel desenvolupament, dirigit per Pep Caballé.
- Investiguem sobre l'estat de l'aigua al món i el seu accés, i sobre el model de gestió de l'aigua en el nostre municipi, i fem una campanya de sensibilització creativa al centre educatiu entorn a la temàtica i quines propostes de canvi es poden realitzar al centre.
- Treballem sobre l'impacte mediambiental del nostre consum amb les activitats 02 "Viure amb menys…" i 03 "Viure sense…" d'aquesta mateixa guia.

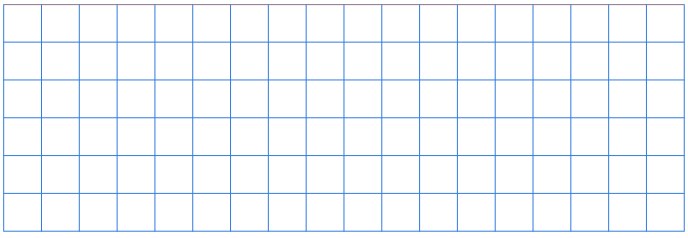

NOTA:

Activitat inspirada en l'Unitat Didàctica "Espiral Solidària: Aigua" de VOLS-BOSCO GLOBAL.

Taula per omplir en la tasca a casa:

Activitat	Litres d'aigua consumits en l'activitat
Netejar la casa	
Posar una rentadora	
Posar rentavaixelles	
Netejar la vaixella a mà amb aixeta oberta	
Netejar la vaixella a mà amb la pica tapada	
Cuinar	
Dutxar-se	
Banyar-se	
Rentar-se les dents amb l'aixeta oberta	
Rentar-se les dents tancant l'aixeta	
Afaitar-se amb l'aixeta oberta	
Afaitar-se tancant l'aixeta	
Rentar el cotxe amb mànega	
Rentar el cotxe amb cubell	
Descarregar la cisterna del vàter	

Taula per comparar:

Activitat	Litres d'aigua consumits en l'activitat
Netejar la casa	15
Posar una rentadora	200
Posar rentavaixelles	150
Netejar la vaixella a mà amb aixeta oberta	100
Netejar la vaixella a mà amb la pica tapada	20
Cuinar	6-8
Dutxar-se	60
Banyar-se	200
Rentar-se les dents amb l'aixeta oberta	30
Rentar-se les dents tancant l'aixeta	1.5
Afaitar-se amb l'aixeta oberta	40-75
Afaitar-se tancant l'aixeta	3
Rentar el cotxe amb mànega	500
Rentar el cotxe amb cubell	50
Descarregar la cisterna del vàter	10

06

ACTIVITAT

ETIQUETES QUE DISCRIMINEN (DRETS DE LES DONES I PERSONES NO BINARIES)

OBJECTIUS:

• Distingir entre les categories de sexe, identitat i rols de gènere i orientació sexual.

] 5H|H[LRQDU VREUH HOV HVW com es creen i com es reprodueixen.

• Sensibilitzar sobre la vulneració de drets que pateixen les dones i les persones no binàries

EDAT: 12+

TEMPS: De 45 a 60 minuts

COMPETÈNCIES:

• Comunicativa, lingüística i audiovisual

• Coneixement i la interacció amb el món físic

• Social i ciutadana

• Autonomia, iniciativa personal i emprenedoria

MATERIALS:

• Targetes de categories i d'exemples (vegeu material complementari)

• Fulls DINA5

• Cel·lo o blue-tack

DESENVOLUPAMENT:

1 Expliquem que anomenarem parelles de categories indicant un lloc en l'espai que representa cada categoria (ex: cada extrem d'una línia imaginaria que va a banda i banda de l'espai). Demanem a les persones participants que s'ubiquin en un punt de la O-QLD VHJRQV DPE TXLQD FDWHJRULD

- Mascle - Femella
- Home -Dona
- Masculí - Femení
- Heterosexual - Homosexual

2 Fem grups de 3 a 5 persones (segons el nombre de participants) i donem a cada grup un sobre amb targetes de categories i targetes d'exemples (vegeu material complementari).

3 Demanem als grups que han d'aparellar els exemples amb la categoria que creuen que correspon, consultant al diccionari si tenen algun dubte sobre alguna paraula.

4 Demanem als grups que exposin el seu quadre de categories i exemples en un pòster (full DINA5) i comparteixin amb la resta de grups com l'han construït.

5 REFLEXIONEM:

• Creieu que les categories de sexe són només mascle i femella? Quines altres hi ha?

• Creieu que els rols de gènere són només masculí i femení? Quins altres hi ha?

• Creieu que les categories d'identitat de gènere són només home i dona? Quines altres hi ha?

• Creieu que l'orientació sexual es GH{QHL[QRP©V SHU KHWH homosexual? Quines altres hi ha?

• Creieu que alguns d'aquests exemples estan exclosos del sistema binari de gènere actual ("normativizat" o considerat normal)? Per què?

• Amb quines “etiquetes” (paraules, frases o actituds) es discrimina a aquestes persones? I a les dones?

• De quina manera creieu que els estereotips de gènere afecten la manera que tractem a les persones?

• Per què els estereotips sexistes o de gènere limiten els drets humans de les persones?

• Heu patit alguna vegada una discriminació per raó d’aquests estereotips? Com us heu sentit?

• Sou conscients d’haver discriminat algú per raó d’aquests estereotips? Com us he sentit?

• Què podem fer per “trencar” amb els estereotips sexistes i de gènere que discriminen?

RECOMANACIONS

- Si en el grup hi ha persones que han estat víctimes d’assetjament per la seva orientació sexual o identitat o rol de gènere, hem de ser especialment curosos a l’hora de tractar el tema i valorar si la persona i el grup estan preparats emocionalment per parlar sobre situacions personals.

- Poden haver-hi persones que declarin haver viscut discriminacions vinculades a l’ètnia, cultura o país d’origen o per la seva orientació sexual, per les seves capacitats funcionals, per exemple, més enllà del fet de ser homes, dones o persones no binaries. En aquests casos, pot ser interessant visibilitzar com el gènere es creua amb altres eixos de discriminació (interseccionalitat).

- Aclarim els conceptes no binaris ni jerarquitzats de categories de sexe, identitat i expressió (rol) de gènere, i orientació sexual. Per això recomanem llegir el marc conceptual i recomanacions metodològiques de la campanya educativa “Ni uniformes ni etiquetes: per una escola i un món intercultural i amb equitat de gènere” de la Fundació Akwaba, elaborat pel col·lectiu Lo Relacional.

- Repetim el pas 1 de l’activitat i demanem a les persones participants que s’ubiquin de nou en l’espai segons les categories després d’haver aclarit els conceptes.

PROPOSTES DE CONTINUÏTAT

▪ Investiguem les persones defensores que han patit discriminacions de gènere per formar part del col·lectiu LGTBI+: la Karla Avelar (El Salvador) i la Regina (Mèxic)

▪ Investiguem les persones defensores que defensen els drets de les dones: la Ruth Mumbi (Kenya) i la Marcelline Nyiranduwamungu (Ruanda)

▪ Fem recerca sobre quines campanyes de sensibilització en defensa i promoció dels drets de les dones i dels col·lectius LGTBI+ hi ha en el nostre municipi i a l’àmbit nacional i internacional.

NOTA:

Activitat basada en «Sessió 2 Bloc Secundària» de la Guia Pedagògica Ni Uniformes ni etiquetes - Primera fase, de la Fundació Akwaba.

CATEGORIES

SEXE	IDENTITAT DE GÈNERE
ROL DE GÈNERE	ORIENTACIÓ SEXUAL

EXEMPLES

MASCLE	FEMELLA	INTERSEXUAL
HOME	DONA	TRANSGÈNERE
MASCULÍ	FEMENÍ	NOIA MASCULINA
TRANSEXUAL	NOI FEMENÍ	HOMOSEXUAL
HETEROSEXUAL	BISEXUAL	ASEXUAL

07

ACTIVITAT

REFUGI PER GÈNERE

(DRETS DE LES DONES I PERSONES NO BINARIES)

OBJECTIUS:

] 5H|H[LRQDU VREUH OD FRQGL dones refugiades i del col·lectiu LGTBI+.

] 5H|H[LRQDU VREUH DOWUHV C seccionals patides per aquests col·lectius.

] ,GHQWL{FDU HVWHUHRWLSV cions i rumors sobre persones refugiades.

EDAT: 12+

TEMPS: 90 a 120 minuts

COMPETÈNCIES:

- Social i ciutadana
- Comunicativa, lingüística i audiovisual
- Coneixement i la interacció amb el món físic
- Digital
- Autonomia, iniciativa personal i emprenedoria

MATERIALS:

- Ordinadors amb connexió a internet, pantalla i projector
- Vídeos: "Refugio por género" de Comisión Española de Ayuda al Refugiado
- Pissarra digital amb dibuixos de maletes per cada testimoni (vegeu exemple a material complementari en l'annex)

DESENVOLUPAMENT:

1 Demanem a les persones participants que fem una UH|H[L³ HQ SOHQ ULD VREUH OHV VHJ¹

- Entre les persones refugiades, creieu que hi ha més dones o més homes? Per què?
- Creieu ser home o dona afecta en els motius i durant el procés de fugida del país? Per què?

2 Fem sis grups i expliquem que cada grup farà un visionat d'un vídeo sobre testimonis de persones refugiades.

- Fàtima huyó de un matrimonio forzado
- Lubna huyó de la violència de su marido
- Abiona huyó de la trata sexual
- Mariana huyó de la persecución por ser una mujer transexual
- Aisha huyó de la mutilación genital
- Andrei huyó de la persecución de ser homosexual

3 En acabar el visionat demanem als grups que comparteixin com s'han sentit durant el visionat. Després expliquem que cada grup haurà d'anotar a la pissarra digital (amb post-its) entorn la "maleta" sobre les discriminacions patides per aquestes persones (un post-it per cada discriminació detectada). Poden tornar a visionar el vídeo i es recomana que escollin una o dues representants per tal de presentar després en plenària les seves "maletes".

4 En plenària demanem que una o dues representants de cada grup expliqui la història de la persona que han vist al vídeo i presenti la seva "maleta" amb les discriminacions que han detectat.

5 REFLEXIONEM:

- Com us heu sentit durant el visionat? On ho heu VHQWLW HQ HO FRV L TXLQD HPRFL³
- Què tenen en comú aquestes persones?
- Creieu que ser home o dona afecta en els motius i el procés de fugida del país? I un cop al país d'acollida?
- Quines discriminacions de gènere han patit aquestes persones? A quins estereotips i prejudicis responen aquestes persones?

• Com es relacionen estereotips, prejudicis i discriminacions?

• Quines altres discriminacions, a banda del gènere, creieu que han patit aquestes persones?

• Creieu que tenim present aquestes discriminacions quan sentim a parlar de persones refugiades?

• Quins rumors hem sentit entorn a les persones refugiades? A què creiem què son deguts?

• Com us sentiu ara després d'haver compartit i UHIHFLRQDU" 4XLQD HPRFL³ HVW UHODFLRQDGD"

RECOMANACIONS:

- Expliquem la relació entre estereotips, prejudicis, discriminacions i rumors. Per això us recomanem llegir els enfocaments i recomanacions metodològiques recollides en la Maleta Pedagògica "El dret d'asil: totes les persones podem ser refugiades" de Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat.

- Expliquem què és una persona refugiada i la diferència entre conceptes (migrant, refugiat/a i sol·licitant d'asil), la seva protecció internacional i el procediment d'asil a l'Estat espanyol, així com les referències a col·lectius especialment vulnerables com els infants, les dones i el col·lectiu LGTBI. Per això us recomanem llegir el marc conceptual i els rumors sobre persones refugiades en Annexos 01 i 02 de la referida Maleta Pedagògica.

PROPOSTES DE CONTINUÏTAT:

▪ Tornem a revisar les "maletes" i diferenciem entre estereotips, prejudicis, discriminacions i rumors que han patit cada testimoni.

▪ Investiguem els motius i contextos que van moure a les persones defensores que han patit discriminacions de gènere per formar part del col·lectiu LGTBI+: la Karla Avelar (El Salvador) i la Regina (Mèxic)

▪ Investiguem els motius i contextos que mouen a les persones defensores que defensen els drets de les dones: la Ruth Mumbi (Kenya) i la Marcelline Nyiranduwamungu (Ruanda)

NOTA:

Activitat basada en «Les dones també són refugiades» de la Maleta Pedagògica "El dret d'asil: totes les persones podem ser refugiades" de Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat.

MATERIAL COMPLEMENTARI: CATEGORIES I EXEMPLES

Grup 1:
Fàtima

DISCRIMINACIÓ

ESTEREOTIP

PREJUDICI

RUMOR

08

ACTIVITAT

I TU, QUÈ OPINES?

(LLIBERTAT D'OPINIÓ I D'EXPRESSIÓ)

OBJECTIUS:

• Entendre el dret a la llibertat d'opinió i d'expressió i les seves limitacions o vulneracions.

• Comprendre la importància de la participació en les societats democràtiques.

• Millorar les aptituds personals per tal d'assolir el consens.

EDAT: 14+

TEMPS: 60 minuts

COMPETÈNCIES:

• Social i ciutadana

• Comunicativa, lingüística i audiovisual

• Coneixement i la interacció amb el món físic

• Autonomia, iniciativa personal i emprenedoria

MATERIALS:

• Ordinador amb accés a internet i altaveus, projector i pantalla

• Vídeo "No penso callar" d'Amnistia Internacional

• Targetes en blanc i retoladors

• Cadires (tantes com persones participants)

• Dos cartells "a favor" i "en contra"

DESENVOLUPAMENT:

1 Visualitzem el vídeo breu "No penso callar" d'Amnistia Internacional. Després de la visualització dema¬nem a les persones participants quines idees i emocions expressen les persones protagonistes en relació amb la llibertat d'expressió i opinió.

2 Demanem a les participants que facin una pluja d'idees sobre les limitacions o vulneracions que es poden donar en la llibertat d'informació, expressió i opinió, tant al nostre entorn més proper (aula, escola, família, amistats) com en altres entorns (en l'àmbit municipal, estatal i internacional).

3 Demanem a les participants que per parelles HVFULJXLQ HQ XQD WDUJHWD XQD D sobre l'exercici de la llibertat d'expressió i opinió i les VHYHV OLPLWDFLRQV R GL{FXOWDWV fem una tria per proposar en el debat.

4 Situem quatre cadires en un cercle al centre de la sala, apuntant cap al centre (és a dir, formant una ronda). Dues de les cadires representaran opinions D IDYRU GH OVD{UPDFL³ DPE FDUWHO "a favor") i dues en contra de la mateixa (amb cartell enganxat que posi "en contra"). Aquestes cadires formen la peixera. Se situen més cadires als voltants per fora del cercle intern, també apuntant al centre.

5 A continuació expliquem les pautes per a fer un debat en format peixera:

• Quatre persones ocupen les cadires de la peixera. Aquestes participants són els peixos. La resta de les participants seuen en les cadires addicionals per fora de la peixera i són les observadores. No pot quedar mai cap cadira buida a la peixera, ni poden estar les mateixes quatre persones en el debat tota l'estona.

• Solament els peixos poden parlar. Tothom que vulgui expressar la seva opinió s'aproparà a la peixera i farà un copet a l'esquena de la persona a la qual vol substituir (tenint en compte si està a una cadira "a favor" o "en contra"). S'evitarà entrar a la peixera per a repetir arguments.

• Establim un temps de debat per a cada tema; es podrà tallar abans si es creu que s'han esgotat els arguments.

6 En plenària REFLEXIONEM:

• Com us sentiu ara? Com us heu sentit durant el debat?

o Quan éreu peixos opinant?

o Quan éreu observadores sense poder opinar?

o Quan us han fet el copet a l'esquena per sortir de la peixera?

• Ha estat fàcil escoltar els arguments dels altres? Per què?

• Ha estat fàcil pensar i expressar arguments? Per què?

• Han canviat les vostres idees a mesura que escoltàveu nous arguments? Per què?

• Creieu que és important que totes i tots participem expressant la nostra opinió? Per què?

• Amb quines idees us quedeu de tot el que s'ha parlat?

• Per poder tenir una opinió i expressar-la, que necessitem prèviament? (dret a la informació i dret a participar)

• Quan i perquè es poden veure limitades o vulnerades la llibertat d'informació, expressió i d'opinió? Existeix censura al nostre país? A l'escola? A la ciutat?

RECOMANACIONS:

- Aclarim que en aquest exercici la gent és lliure d'expressar opinions polèmiques o poc convencionals, sempre sense ofendre a cap de les persones presents. Convidem també que tothom pugui expressar opinions i punts de vista amb els que no necessàriament estiguin d'acord, per tal de mantenir viu el debat i fer l'esforç de posar-se a la pell de les persones amb diferents opinions.

- Moderem el debat dinamitzant-lo amb les D{UPDFLRQV L SUHJXQWHV GHOV SRVW LWV R GVDOWUHV TXH tinguem preparades, assegurant que se segueixin les regles de la peixera i controlant el temps.

PROPOSTES DE CONTINUÏTAT:

▪ Fem una recerca sobre quines són les defenses i denuncies realitzades per algunes de les persones defensores convidades del Programa CDDH Primavera 2020 (ENLLAÇ WEB) que han estat objecte de persecució i opressió a la seva llibertat d'expressió i opinió, com la Czarina Musni (Filipines), la Leiria Vay (Guatemala), la Marcelline Nyiranduwamungu (Ruanda), la Manal Tamimi (Palestina) i la Luz Marina Hache (Colòmbia).

▪ Fem un article d'opinió en relació amb el que hem après amb aquesta activitat sobre la llibertat d'expressió i opinió i ho publiquem al blog del nostre centre educatiu.

▪ Fem un programa de ràdio, podcast o vídeo per tal de sensibilitzar en relació amb la llibertat d'opinió i expressió i la importància del dret a la informació i a la participació.

09

ACTIVITAT

QUI ES QUEDA ENRERE?

(NO DISCRIMINACIÓ)

OBJECTIUS:

• Promoure l'empatia amb les persones que són diferents.

• Fomentar la comprensió de la diversitat i les possibles conseqüències de pertànyer a un col·lectiu discriminat i/o vulnerabilitzat.

• Prendre consciència sobre les discriminacions i la seva dimensió interseccional.

EDAT: 14+

TEMPS: De 60 a 90 minuts

COMPETÈNCIES:

• Social i ciutadana

• Comunicativa, lingüística i audiovisual

• Coneixement i la interacció amb el món físic

• Autonomia, iniciativa personal i emprenedoria

MATERIALS:

• Targetes de rols i situacions (vegeu material complementari)

• Un espai obert

] 8Q DSDUHOO GV XGLR L PºVLF

DESENVOLUPAMENT:

1 Expliquem que aquesta activitat és un joc de rol i creem un ambient tranquil. Convidem a les persones participants a asseure's (preferiblement en el sòl) i a romandre en silenci durant una estona, fent respiracions profundes amb els ulls tancats.

2 Repartim les targetes de rols a les participants i els hi demanem que les llegeixin, les guardin i no les mostrin a ningú. Per ajudar a les participants a construir els seus rols i les vides d'aquests, els convidem a pensar un nom pel seu personatge i llegim alguna de les següents preguntes amb pauses, mentre escoltem música suau de fons:

- Com era la teva infantesa?
  - En quin tipus de casa vas viure? Quantes persones hi vivíeu? Qui formava part de la teva família?
  - Quina classe de jocs vas jugar? Amb qui jugaves? Què t'agradava fer?
  - Anaves a l'escola? A quina escola? Quines matèries t'agradaven més?
  - Quin tipus de treball tenien els teus pares?
  - Què fèieu durant les vacances?

- Com és la teva vida diària ara?
  - On vius? Amb qui?
  - La teva família és diferent de la de la infantesa? I els teus amics o amigues?
  - Treballes? En què? Amb els diners que guanyes en tens prou per cobrir les teves despeses?
  - Què fas al matí, a la tarda, a la nit?
  - Què fas en el teu temps lliure? Què fas en les teves vacances?

- Què et fa feliç? Què t'emociona? Què t'enfada? Què et posa trist? A què tens por?

3 Demanem a les participants que romanguin en VLOHQFL DEVROXW IRUPDQW XQD {OD (com en una línia de partida). Els hi fem saber que es llegirà una llista de situacions. Cada vegada que puguin contestar "sí" a la situació, hauran de fer un pas

al capdavant. En cas contrari, hauran de romandre en el lloc on estan i no moure's. Si la frase pot ser certa per a aquesta persona que estan representant, llavors, han d'avançar un pas endavant. Si no, s'han de quedar quiets.

4 Llegim les situacions d'una a una. Es fa una pausa entre elles per donar temps a les participants que facin, o no, un pas al capdavant i tirar una mirada al voltant SHU {[DU VH HQ OHV SRVLFLRQV GH OHV DOWUHV SDUWLFLSDQWV Les convidem a respirar profundament cada vegada que decideixen sobre una situació i revisin com se senten i com està el seu cos.

5 $O {QDO FRQYLGHP D OHV SDUWLFLSDQWV D {[DU VH HQ OHV VHYHV SRVLFLRQV {QDOV /ODYRUV HOV KL GRQHP XQ SDUHOO GH PLQXWV SHU VRUWLU GHO URO DEDQV GH SDVVDO D OD UH|HL SHU H[HPSOH UHVSLUDQW FRPSWDQW {QV D WUHV L GLHQW HQ veu alta el seu nom propi).

6 REFLEXIONEM:

• Què ha passat en aquesta activitat? Com us sentiu? Com està el vostre cos?

• Us ha estat fàcil o difícil de fer el rol que us ha tocat? Per què?

• Com us heu construït la identitat d'aquesta persona a qui representàveu? Us heu inspirat en alguna persona?

• Com us heu sentit imaginant-vos com aquesta persona? Tenia quelcom amb comú amb vosaltres?

• Com us heu sentit quan fèieu un pas endavant? I quan no?

• Si fèieu passes endavant sovint, quan us heu adonat que la resta no avançaven tant com vosaltres?

• Per què creieu que la persona que representàveu avançava o no avançava?

• Heu sentit en cap moment que no es respectaven o que es vulneraven els vostres drets humans?

• Creieu que això que ha passat aquí passa també en el món que vivim? Per què creieu que passa?

• Què fa que algunes persones tinguin més o menys oportunitats que d'altres?

• Què fa que hi hagi discriminacions i desigualtats socials?

• Què fa que alguns col·lectius tinguin vulnerats els seus drets humans? Són col·lectius vulnerables o vulnerabilitzats?

• Per què creieu que els anomenem vulnerabilitats i no vulnerables? Quina diferència hi ha?

• Hi ha altres eixos de discriminació que afectin aquests col·lectius? Quins son? Com creieu que els hi afecten aquests eixos de discriminació interseccionals?

RECOMANACIONS:

- 0RGL{TXHP OHV WDUJHWHV GH URO G HOV KL GRQHP XQ SDUHOO properes a la realitat de les participants i al context actual, mantenint l'equilibri de gènere i diversitat i tenint cura d'evitar posar en evidència participants que es puguin trobar en una situació personal que pugui ser massa semblant a la d'una targeta de rol en concret.

- Per tal d'emfatitzar l'impacte de veure com va creixent la distància entre les persones participants, adaptem els rols de manera que només unes poques persones puguin avançar, és a dir, que puguin contestar «sí».

- Parem especial atenció a les participants que es puguin trobar inquietes, tocades emocionalment, que no aconsegueixin sortir del rol un cop acabat l'exercici, o que mostrin un comportament poc habitual, i intentem parlar individualment amb aquestes persones.

- Introduïm el concepte de interseccionalitat: tenir en compte diverses variables, que sovint passen desapercebudes, a l'hora de detectar discriminacions i vulneracions de drets com per exemple sexualitat, les creences, l'estatus jurídic, el nivell socioeconòmic o la diversitat funcional de les persones, entre moltes d'altres. Us recomanem llegir l'article "Estrenem ulleres: què és la interseccionalitat i com ens pot ajudar a entendre les discriminacions més complexes i amagades?" al bloc de l'Escola Sant Jeroni i veure el vídeo "La urgencia de la interseccionalidad" de Kimberé Crenshay (TEDWomen2016) .

PROPOSTES DE CONTINUÏTAT

- Coneixem a les persones defensores convidades PLWMDQ§DQW HO SHU{O HQWUHYLVWHV L Y-GHRV TXH KL KD al Dossier del Programa CDDH 2021 i a la web de persones defensores L LGHQWL{TXHP

  - quins són els col·lectius discriminats i/o vulnerabilitzats que representen i defensen;
  - quins són els eixos de discriminació interseccional que els hi afecten; i
  - si hi ha algun dels rols que hem vist en la dinàmica que estigui relacionat amb aquests drets vulnerats i discriminacions interseccionals.

- Fem una recerca sobre els col·lectius discriminats i/o YXOQHUDELOLW]DWV TXH KL KD DO PXQLFLSL TXLQHV GL{FXOWDWV oportunitats i reptes tenen, quines discriminacions interseccionals pateixen quines aportacions fan a la comunitat i quins deures i responsabilitats tenen cap a aquestes persones elles mateixes, la comunitat i el govern.

- Convidem a representants de col·lectius discriminats i/o vulnerabilitzats presents al municipi per tal que FRPSDUWHL[LQ OHV VHYHV GL{FXOWDWV UHSWHV L DSRUWDFLRQV

NOTA:

Adaptada de l'Activitat « 37. Un pas endavant » del Manual d'Educació en Drets Humans per a Infants: Petit Compass del Consell d'Europa, traduït i adaptat per AHEAD - Associació d'Educadores i Educadors en Drets Humans.

MATERIAL COMPLEMENTARI: TARGETES DE ROLS

Ets una dona trans de El Salvador exiliada a Suïssa que va fugir del seu país després de violacions i tortures a la presó del seu país.

Ets una estudiant universitària en SU FWLTXHV {OOD GHO JHUHQ bancària, que pateix assetjament sexual pel seu cap.

Ets una dona vídua de 70 anys refugiada a Catalunya víctima d'un atemptat per denunciar desaparicions forçades a Colòmbia.

Ets un home de 50 anys que només es pot moure en cadira de rodes i que WUHEDOOD HQ XQD R{FLQD QR seves necessitats.

Ets una jove de Síria que viu, amb el seu germà petit, en un camp de refugiades a Turquia i sense família arran de la guerra en el seu país.

Ets una dona de 80 anys amb dolors d'esquena que acull a casa seva al seu {OO GLYRUFLDW L FXLGD GHOV del seu marit.

Ets un jove camperol indígena a Hondures a qui una empresa minera ha contaminat les terres de cultiu de la seva comunitat.

Ets un venedor autònom de Catalunya que ha perdut clientela arran de la pandèmia i ha hagut que traslladar-se a casa dels seus pares.

Ets una jove de Ruanda desplaçada del VHX SREOH SHU UD³ GHOV FRQ embarassada arrel d'una violació per un soldat.

Ets una jove no binària a Mèxic que relacionar-se amb els seus companys i companyes a l'institut.

Ets una indígena a Guatemala que WUHEDOOD DPE HOV VHXV agrícola en condicions d'explotació laboral i semi esclavatge.

(WV {OO GVXQ LPPLJUDQW [LQ que té un restaurant de menjar ràpid que viu amb els avis i altres familiars en un pis petit

Ets una dona activista palestina que ha sigut arrestada diverses vegades per organitzar manifestacions en contra l'ocupació d'Israel.

Ets la comercial d'una empresa espanyola d'importacions divorciada i DPE WUHV {OOV D TXL OVH[PDU i ara no passa la pensió.

(WV XQD DGYRFDGD {OLSLQD per acompanyar a comunitats indígenes en defensa de les seves terres davant empreses i govern.

Ets un pare de família d'un suburbi urbà a Kenya que durant la pandèmia va ser desallotjat de casa seva i ara viuen sense llar.

MATERIAL COMPLEMENTARI: SITUACIONS

- 0DL KDV SDVVDW SHU XQD GL{FXOWDW {QDQFHUD JUHX
- Tens un habitatge adequat amb electricitat, aigua, calefacció i amb prou espai.
- 3RWV XWLOLW]DU L EHQH{FLDU WH GVLQWHUQHW D FDVD L DO WHX P²EL
- Sents que el teu idioma, religió i cultura són respectats en la societat en la qual vius.
- Pots parlar i llegir la teva llengua materna més enllà del teu àmbit familiar.
- Sents que la teva opinió en assumptes socials i polítics són importants, i que els teus punts de vista són escoltats.
- Altres persones et consulten sobre diferents assumptes
- No tens por de ser detinguda per la policia.
- Saps a on anar per demanar consell i ajuda quan ho necessites.
- Tens protecció social i mèdica adequada a les teves necessitats.
- Pots anar de vacances una vegada a l'any.
- Pots convidar als teus amics i amigues a sopar a casa teva.
- Mai t'has sentit discriminada a causa de la teva identitat de gènere o orientació sexual.
- Sents que pots estudiar i pots escollir la teva professió.
- No tens por a ser assetjada, atacada o violada als carrers, mitjans o xarxes socials.
- No tens por a ser assetjada, maltractada o violada en una relació personal o laboral.
- 1R WHQV GL{FXOWDWV GH PRELOLWDW GRQDW TXH HOV HVSDLV SULYDW
- Pots votar en les eleccions nacionals i locals.
- Pots celebrar les festes religioses més importants amb els teus familiars i amistats.
- Pots participar en un seminari internacional o anar de vacances a l'estranger.
- Pots anar al cine, teatre o concerts almenys una vegada al mes.
- 1R WHQV SRU SHO WHX IXWXU R HO GHOV WHXV {OOV L R {OOHV
- Pots comprar roba nova almenys una vegada cada tres mesos.
- Pots enamorar-te de la persona de la teva elecció sense prejudicis socials.
- Pots anar de la mà de la teva parella al carrer sense por a agressions o insults.
- Sents que les teves competències són apreciades i respectades en la societat en la qual vius.
- Tens una vida interessant i ets una persona positiva sobre el teu futur.

10 ACTIVITAT

QUI SÓN LES PERSONES
(DRETS HUMANS)

OBJECTIUS:

• Conèixer i promoure empatia vers les persones defensores del programa “Ciutats Defensores de Drets Humans” 2021.

• Conèixer i sensibilitzar sobre els drets humans i les persones que els defensen.

• Desenvolupar competències de gestió de la informació, cooperació i treball en equip.

EDAT: 12+

TEMPS: 90 a 120 minuts

COMPETÈNCIES:

• Social i ciutadana

• Comunicativa, lingüística i audiovisual

• Coneixement i la interacció amb el món físic

• Autonomia, iniciativa personal i emprenedoria

MATERIALS:

• Còpies de les targetes retallades (vegeu material complementari): Escollim 4 o 5 persones defensores (segons el nombre d’alumnat), assegurant-nos d’incloure aquelles persones defensores que l’alumnat coneixerà mitjançant webinars. Hi ha 5 targetes per GHIHQVRUD SHU JUXSV QR Pº fotocopiar algunes CITES repetides)

] $FF©V DOV SHU{OV L HQWUHY defensores que estan al Dossier del Programa CDDH 2021 i a la web de persones defensores .

• Un mapa del món

• Una còpia per cada grup de la Declaració Universal dels Drets Humans (adaptada per a Infants) en Manual Petit Compass

• Cartolines DIN A3 de colors diferents i gomets del mateix color

• Retoladors i pegament

DESENVOLUPAMENT:

1 Demanem a les participants que anomenin persones UHOOHYDQWV R LQ|XHQWV ©V D GLU R LQ|XHL[HQ SRVLWLYDPHQW SHU DOJ conegudes o només properes a les participants, en fem una llista a la pissarra. Podem demanar per quin motiu ho són i anotem la paraula relacionada al costat del nom.

2 Repartim una targeta a cada participant. Els expliquem que les targetes parlen sobre 4 o 5 persones defensores (segons el nombre d’alumnat) i que han de formar tants grups com persones defensores, assegurant-se que totes les targetes de cada grup parlen de la mateixa persona defensora. A cada persona defensora li correspon una família de 5 WDUJHWHV IRWRJUD{D DPE XQD FLW QRP L IUDJPHQWV GH OD VHYD ELRJ

3 Donem temps per tal que les participants gestionin la creació dels grups i els hi demanem que ho facin sense parlar, llegint les seves targetes i cercant aquelles companyes que tenen targetes de la mateixa persona. Un cop s’han format els grups els donem temps per rellegir totes les targetes i assegurar-se que parlen sobre la mateixa persona. Els convidem a fer canvis si cal.

4 REFLEXIONEM:

• Ha estat fàcil organitzar-vos? Per què? Hauria estat més fàcil si haguéssiu pogut parlar?

• Aquelles persones que KHX UHEXW XQD IRV quina ha estat la vostra primera impressió? Ha canviat quan ho heu lligat a un altre tipus d’informació?

• Aquelles persones que WHQ-HX HO QRP OD I una cita, que us ha semblat al principi? I quan teníeu més informació?

• I a la resta, que teníeu textos més llargs, com ha canviat la vostra primera impressió un cop heu pogut llegir-les totes juntes?

• Quina informació de les targetes us ha facilitat fer vincles amb les targetes de les vostres companyes?

5 Donem temps per tal que els grups aprofundeixin sobre la persona defensora que els ha tocat i la vulneració de drets humans a la que fa front, fent servir HO SHU{O L HQWUHYLVWHV TXH HVWDQ DO 'RVVLHU GHO 3URJUDPD CDDH 2021 i a la web de persones defensores. Hauran de presentar-la amb el suport d'un pòster que haurà d'incloure (com a mínim):

Les paraules clau sobre el problema que afecta o defensa la persona defensora.

4XLQV GUHWV KXPDQV V³Q YXOQHUDWV" LGHQWL{FDQW ORV mitjançant la consulta a la Declaració Universal dels Drets Humans en la versió adaptada per a infants del Manual Petit Compass).

6 De manera molt breu (3 minuts) cada grup haurà de presentar aquestes persones defensores. En acabar la presentació, posaran al mapa del món un gomet (del color del seu pòster) al país o països on succeeix la defensa de drets humans de la qual han parlat.

7 REFLEXIONEM:

• Com us he sentit descobrint aquesta persona defensora i la seva lluita? Hi ha cap informació que us ha sorprès? Què ha estat el que més us ha xocat?

• Després d'escoltar les presentacions i veure el mapa, quina impressió teniu sobre la situació dels drets humans al món?

• Hi ha diferència o similitud entre les persones UHOOHYDQWV R LQ|XHQWV GH OD OOLVWD TXH KHX IHW D OVLQLFL GH la classe i els de les targetes? Quines?

] 4X¨ ID D XQD SHUVRQD UHOOHYDQW R LQ|XHQW" 4XLQHV característiques té? Ha canviat la vostra percepció del TXH ©V VHU XQD SHUVRQD UHOOHYDQW R LQ|XHQW"

• Com creieu que actuaríeu vosaltres si haguéssiu estat a la pell d'aquestes persones?

• Quines accions podem fer si els nostres drets humans o els d'una persona o col·lectiu proper són vulnerats?

RECOMANACIONS:

- Cal recordar que, tot i que els drets humans són inalienables i els tenim tots els éssers humans pel fet de ser persones, massa sovint hi ha persones que no els respecten. Els drets humans que es respecten avui en dia són el resultat de la feina feta per moltes persones abans de nosaltres i moltes altres que dia a dia actualment segueixen treballant per a la seva defensa. Moltes d'aquestes persones són anònimes i tot gra de sorra compta.

- És important insistir que ningú no s'hauria de sentir pressionat a prendre partit de la mateixa manera que aquests activistes ho han fet. Hi ha moltes formes de defensar, protegir i promocionar els drets humans, i cada persona ha d'escollir el camí que més connecti amb les seves competències i creences, com ara col·laborar a través d'ONGs, organitzant mobilitzacions o denúncies per implicar-se en algun tema que els interessi.

PROPOSTES DE CONTINUÏTAT:

▪ Investiguem altres persones defensores convidades PLWMDQ§DQW HO SHU{O HQWUHYLVW al Dossier del Programa CDDH 2021 i a la web de persones defensores

▪ Investiguem sobre persones referents de la defensa dels drets humans al llarg de la història i també actuals al nostre municipi i al món.

▪ Creem nous pòsters per completar els ja existents i creem una galeria visual (exposició) de persones defensores dels drets humans.

NOTA:

Activitat basada en «Luchadores por los derechos» de Manual de Educación en Derechos Humanos con jóvenes: Compass del Consell d'Europa, traduït per l'INJUVE – Instituo Nacional de Juventud.

MATERIAL COMPLEMENTARI: TARGES SOBRE PERSONES DEFENSORES

"M'agradaria que les organitzacions que lluiten per
OD GHIHQVD GHO WHUULWRUL VVXQL

YOLANDA OQUELÍ

GUATEMALA

L'any 2011 va fundar el moviment de protesta X5HVLVWHQFLD SDF{FD/D Puya" en contra projecte miner Progreso VII Derivada, que pretenia extreure or i plata dels municipis de San José del Golfo i San Pedro Ayampuc. El moviment, ha esdevingut un referent a Guatemala.

Viu a l'Estat Español des de fa ja 3 anys. Es tracta d'un desplaçament forçós polític, doncs va haver de sortir del país per culpa de les amenaces que rebia contínuament per la seva tasca de defensora del territori. A dia d'avui ja li han concedit l'asil polític i des de fora de Guatemala continua involucrada amb la resistència al seu país, però amb molta més seguretat.

Segueix amb la convicció de seguir lluitant pels drets humans i a favor de la justícia i continua participant en nombrosos actes públics, on denuncia la duresa de les lluites que lideren les defensores de la terra llatinoamericanes. Des d'aquesta banda de l'Atlàntic continua denunciant els vincles entre l'activitat de les empreses transnacionals i les vulneracions de drets humans que es produeixen a Amèrica Llatina.

Així mateix està també vinculada a diverses organitzacions que treballen amb persones migrades a l'Estat Español i treballa en la defensa del territori-cos amb el grup de TZK'AT, Red de Sanadoras Ancestrales del Feminismo Comunitario, que va néixer a Guatemala l'any 2015.

"El riu era la nostra forma de subsistència,
el nostre lloc de trobada, era
la vida mateixa."

Milena Flores

(COLÒMBIA)

Viu al Nord d'Antioquia al municipi de Toledo (Colòmbia) on treballa d'agricultora i de barequera a la zona del Cañón del Cauca. Tenia una vida WUDQTXLOwOD {QV TXH YDQ començar la construcció de la central hidroelèctrica d'Hidroituango.

La seva comunitat a Colòmbia va començar a ser desplaçada forçosament, es quedaven sense cases ni cultius i el megaprojecte començava a provocar inundacions, greus danys al territori i als seus habitants.

Des del 2013 forma part del Movimiento Rios Vivos (Colòmbia) , un moviment social i ambiental que lluita per la defensa de l'aigua la vida i els territoris. Pertany també a l'Organización de Mujeres Defensoras del Agua y de la Vida AMARU i és la presidenta de l'Asociación de Víctimas y Afectados por Megaproyectos Orejón, Chirí y Buenavista (ASVAM ORCHIBU).

L'any 2019, va haver de sortir de Colòmbia per denunciar el crim ambiental de la hidroelèctrica

Hidroituango i les vulneracions als drets humans i ambientals que aquest projecte ha portat a la regió.

"Com a organitzacions ambientalistes creiem que no pot haver-hi un canvi en les polítiques ambientals del país si no hi ha un canvi en el poder polític."

Amaru Ruiz

(NICARAGUA)

És defensor dels drets humans, biòleg, investigador i ambientalista, i presideix la Fundación del Río, una organització que des de 1990 treballa en la conservació i el desenvolupament sostenible del sud-est de Nicaragua. En el territori d'actuació d'aquesta organització es troba la Reserva Biològica Indio Maíz, una de les més importants del país.	L'organització acompanya a famílies camperoles i indígenes que lluiten contra el megaprojecte del Canal Interoceànic a Nicaragua, i dóna suport a l'elaboració d'estudis independents sobre aquesta polèmica iniciativa.	$ { Q D O V G H Y D sortir de Nicaragua. Ho va fer després d'haver estat rebent amenaces reiterades, haver patit un atac a casa seva i haver rebut informacions a través de diverses vies sobre la preparació, per part de l'Estat, de la seva detenció i acusació.	Es troba exiliat a Costa Rica des de fa 3 anys i des d'allà continua treballant en la defensa ambiental de la Reserva Biològica Indio Maíz de Nicaragua, acompanyant a pobles indígenes i afrodescendents i promovent accions amb camperols exiliats al nord de Costa Rica que són una de les preocupacions que tenen.

"Cal que s'apliquin sancions més severes a les empreses T X H F R Q W D P L Q H Q U L X V D | X H Q W V L P D Q V

Karen Taxilaga

(MÈXIC)

És defensora de drets humans i del territori i des de l'any 2000, quan va començar una lluita agrària per la recuperació de 2.000 hectàrees de terres comunals dels camperols i camperoles indígenes hñähnu (comunitat otomí) a Tezontepec de Aldama, a l'estat d'Hidalgo (Mèxic).	Pertany a l'organització "Agua para todos y todas" que treballa per la descontaminació de rius i es dedica a cuidar i rescatar les fonts i tots els bancs d'aigua. Actualment és també Secretaria d'Afers de la Dona del Comitè Executiu Estatal de la Unió Força Indígena Camperola (UFIC), una organització mexicana que lluita per la defensa de la terra i els recursos naturals, així com per la defensa de la vida de les persones que hi viuen.	El 2017 i 2018 va patir vàries agressions per encapçalar la defensa de l'aigua i protestes contra les activitats de vuit mines de sorra altament contaminants explotades per exalcaldes de Tezontepec, recolzats per funcionaris de govern de l'anterior president mexicà, Enrique Peña Nieto (2012-2018).	L'acollida a Catalunya va permetre l'activista mexicana sortir, temporalment, d'un context de risc per a laseva pròpia integritat, i seguir una agenda d'atenció psicosocial, formació, incidència social i política arreu del territori català.

"Diuen que som indis estúpids. Però aquests projectes QR HQV RIHUHL[HQ FDS EHQH{FL QRP©V C nostres recursos naturals."

MARGARITA PINEDA

Margarita Pineda

(HONDURES)

L'any 2009 a Hondures, arran del cop d'Estat contra el govern de Manuel Zelaya, es produeixen concessions irregulars a empreses mineres i projectes hidroelèctrics de rius i terrenys al departament de La paz, a la zona on habita la comunitat indígena lenca, d´on és la nostra activista.	En resposta, neix el Moviment Indígena Lenca Independent de La Paz (MILPAH). L'activista hondureña participa en la fundació d'aquesta organització, de la qual és actualment secretària d'actes i acords.	Des del Moviment Indígena Lenca Independent de La Paz (MILPAH), l'activista hondurenya denuncia la manca de consultes prèvies, lliures i informades amb relació als projectes que afecten el seu territori, tal com estableix el Conveni 169 de l'Organització Internacional del Treball (OIT).	Durant tres anys i mig, ella ha integrat la Comissió Ciutadana de Transparència de la municipalitat de San José (Hondures). La seva participació en aquest RUJDQLVPH YD {QDOLW passat mes de març, i ara forma part del Comitè de la Dona de la Xarxa Societat Civil (RSC), un espai municipal de coordinació de diferents actors comunitaris

"L'aigua és com la mare que ens alimenta.
Quan ens l'embruten és com si ens estiguessin tocant la nostra mare".

REYNALDO DOMÍNGUEZ

Reynaldo Domínguez

(HONDURES)

Forma part del Comitè Municipal de Defensa dels Béns Comuns i Públics de Tocoa (CMDBCP), dels quals n'hi ha 8 que estan empresonats, per defensar l'aigua i el medi ambient, en contra de les mineres.	Ha nascut i crescut a la comunitat de Guapinol que s'ha rebel·lat contra la concessió d'una mina d'òxid de ferro al Parc Nacional "Montaña de Botaderos Carlos Escaleras" (Hondures).	Des de 1987 està implicat a la lluita per la defensa del territori. Va començar a fer treball social amb indígenes i camperols sobretot a Guapinol (Hondures). Quan comença a veure que l'aigua dels rius de la zona comença a estar en perill el seu activisme s'accentua	És el president de la Junta de l'Aigua de Guapinol (Hondures) i part del Comitè Municipal per a la Defensa dels Béns Comuns i Públics (CMDBCP). Fa 34 anys que impulsa projectes de desenvolupament comunitari a través dels quals s'han creat petites empreses locals

"La llei ens crida a servir per a la igualtat, per a la justícia i WRWV DTXHVWV LGHDOV HQ XQD VRFLH

Czarina Musni
(FILIPINES)

És originària de l'illa de Mindanao (Filipines) on exerceix d'advocada i de defensora de drets humans. Al seu país la seva feina i el seu activisme són etiquetats com a actes terroristes.	L'advocada i activista {OLSLQD FHQWUD Oad VHYD feina en la defensa de les persones més vulnerabilitzades: acompanya les comunitats indígenes locals en la defensa de les seves terres en enfront de les empreses que es dediquen a indústries extractives. Les seves defenses es contraposen sempre als grans interessos de les empreses i als del govern.	Per la seva feina com a advocada defensora i la seva implicació amb la comunitat indígena, ha rebut amenaces, persecucions i assetjament; i s'ha situat entre els focs creuats de l'exèrcit, de la policia i d'assassins a sou. Arran d'aquesta situació, va haver de marxar de Filipines.	El setembre del 2020 va rebre 3 mesos de protecció internacional als Països Baixos, a través de l'organització Justice and Peace, però el retorn a Filipines a {QDOV GH GHVHPEUH Q ser possible a causa de la situació d'alt risc en la qual encara es troben les persones defensores de drets humans a Filipines, especialment advocats i advocades.

"La terra no és un recurs per explotar sinó la font de vida de la humanitat i la nostra lluita ha de ser per defensar la mare terra, per cuidar-la i per promoure la seva regeneració."

Leiria Vay
(GUATEMALA)

És mare, Indígena Maia KIché, Defensora de Drets Humans i de la Mare Terra. Viu a la costa Sud de Guatemala, una àrea rodejada de monocultius que s'ha generat arran de la implementació dels projectes d'acaparament de terres.	És integrant de la direcció política nacional del moviment social Comité de desarrollo campesino CODECA (Guatemala) i s'encarrega de coordinar la lluita pels drets laborals.	Va publicar una investigació sobre condicions laborals agrícoles que va deixar en evidència el nivell de sobre explotació laboral i semi esclavatge de les famílies WUHEDOODGRUHV agrícoles a Guatemala. A partir d'aquí van començar amb força les amenaces a la seva organització i als seus membres.	Ha estat víctima d'atacs directes i ara és a Bilbao en un programa de protecció de defensores. És aquí per fer una feina de denúncia de la repressió que hi ha a Guatemala contra HQ DECA visibilitzar les lluites del moviment i fer relacions i aliances amb altres organitzacions.

“Quan veig una injustícia no puca quedar-me parada
Alguna coasa, un convicció dins meu em mou.”

RUTH
